

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS *

Olympos, Yunanistan'ın en yüksek dağı, Tanrılar Tanrısı Zeus'un evi. Antik Yunan inancına göre Zeus ve tüm Tanrılar burada yaşarlardı. Bu nedenle hem Anadolu'da hem de Yunanistan'da toplam yirmiye yakın dağa Olympos adı verilmiştir. Antik Yunan inancına göre Tanrılar da kızmak, sevinmek, üzölmek gibi kimi insani özelliklere sahipti. Ancak onları insanlardan ayıran özellik, "nektar" suyunu içerek kazandıkları ölümsüzlüktü.

Yunanlılar Tanrılarını memnun etmek için ve kötölüklerden korunmak için onlara ibadet ederlerdi. Ancak bu ibadetler sadece dini ayinlerden ibaret değildi. Büyük Tanrılar şerefine belli zamanlarda toplu oyunlar ve şenlikler düzenlerlerdi. Bu oyunların en görkemlisi hiç şüphesiz Tanrılar Tanrısı olan Zeus şerefine Olympos Dağı eteklerinde dört yılda bir düzenlenen ve ilki M.Ö.776 yılında yapılan Olimpiyat oyunları idi. Dört yılda bir yapılıyordu çünkü Antik Yunan inancına göre ruhlar dört yılda bir diriliyorlardı. Olimpiyat oyunları sırasında Olympos Dağı eteklerinde sabah güneşinde mercerler yardımıyla Zeus'a bir saygı belirtisi olarak bir meşale yakılırdı. Antik Olimpiyatlar önceleri, 32 metre genişliğinde, 192 metre uzunluğunda bir pistte sadece 1 gün süren koşullardan oluşan oyunlardan ibaretti, sonraları değişik mesafelerde yarışlar, disk ve cirit atma, uzun atlama, boks, güreş, atlı araba yarışları gibi branşlar eklenerek şenliklerin süresi de 5 güne çıkarıldı. Yarışmalara kadınların katılması hatta izlemesi dahi yasaktı. Tüm yarışmacılar çıplak yarışır ve birinci gelenlerin başına zeytin dalından bir çelenk takılır ve aynı zamanda o kişinin bir heykeli yapılarak ödüllendirilirdi. Bu nedenle yarışlarda birinci olmak oldukça değerli bir hedefti. M.Ö. 146'da Yunanistan'ın Romalılar tarafından işgal edilmesi üzerine oyunlar Atina'ya taşındı. M.S. 392 yılında Bizans İmparatoru 2. Theodosius, Olimpiyat oyunlarının yapıldığı stadyum ve tapınakları yıkararak Antik Olimpiyat oyunlarına son verdi.

Modern Olimpiyat oyunlarına gelince, Yunanistan dahil bir çok farklı ülkede bir kaç kez Olimpiyat oyunlarını canlandırma girişimleri oldu ancak 1894 yılına gelinceye kadar kayde değer bir başarı elde edilemedi. 23 Haziran 1894' de Paris Kongresi' nde alınan bir karar ile birlikte UOK (Uluslararası Olimpiyat Komitesi-IOC) kuruldu. Komitenin başına da Baron Pierre de Coubertin getirildi. Coubertin o zamana kadar yapılanlardan farklı olarak bir çeşit "modern olimpiyat felsefesi" geliştirdi. Antik Olimpiyatlar dini kökenli iken, modern olimpiyatlar laik nitelikli olacaktı. Antik Olimpiyatlar'a sadece "hür" Yunanlılar katılabilirken, modern olimpiyatlarda bu ortadan kaldırılarak uluslararası bir nitelik getirilecek ve dil, din, renk, ırk...vb ayrımlar ortadan kaldırılacaktı. Sadece erkeklerin katılabildiği Antik Olimpiyatlar yerine, kadınların da katılabileceği Olimpiyat oyunları tasarlandı. Sadece bir tek yerde dört yılda bir yapılan Antik Olimpiyatlar yerine, dört yılda bir dünyanın farklı yerlerindeki farklı ülkelerde yapılacak Olimpiyat oyunları hayal edildi. Özetle Coubertin, Modern olimpiyat oyunlarını Antik Yunan'da olduğu gibi "kazanma" ilkesi yerine "katılma" ilkesi çerçevesinde oluşturdu. Kanımca asıl devrim niteliğinde olan da buydu. Bu sayede olimpiyatlar bir dünya mirası haline gelerek barışı, dostluğu, kardeşliği kendinde barındıran olimpizm ruhunun temelleri de atılmış oldu. Her biri başlı başına bir devrim niteliğinde olan bu değişikliklerin ilk uygulandığı olimpiyatlar ise 1896 yılında Yunanistan'da yapıldı ve gelişerek günümüze kadar geldi.

Bugün artık Olimpiyat oyunları bir amaç olmaktan çıkarak asıl olan "olimpizm" idealinin bir aracı haline gelmiştir. Olimpiyat bayrağındaki beş halkanın temsil ettiği beş kıtanın farklı ülkelerinden, farklı kültürlerinden,

farklı dinlerinden ve farklı cinsten yüzlerce sporcu olimpizm idealini yaygınlaştırma hedefi doğrultusunda dört yılda bir dünyanın farklı bir köşesinde bir araya gelerek dostça bir rekabet içerisinde girerek barışın sembolü haline gelmektedirler. Olimpizm ruhunu Coubertin'in olimpiyat yemini olarak tasarladığı sözleriyle aktaracak olursak; "Bütün sporcular adına, bu olimpiyat oyunlarında yer alırken, bütün kurallara saygı duyup, bağlı kalacağıma, gerçek sportmen ruhunu taşıyacağıma, sporun görkemine ve takımlarımızın onurlarına leke getirmeyeceğime söz veriyorum." Aslına bakacak olursak 1916, 1944 ve 1948 yıllarında olimpiyatların yapılamamış olması bile olimpiyatların başlı başına bir barış sembolü haline geldiğinin en açık kanıtı olsa gerek. Özellikle barışa şiddetle ihtiyaç duyduğumuz şu günlerde olimpizm idealine çok daha sıkı sarılmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yazının başlığına gelecek olursak, olimpiyat oyunlarının simgeleşmiş parolası olan Latince üç sözcük : Daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü.

A.Gökhan RAKICI

Şubat 2004

* Bu makale "21.yüzyıl Genç Vizyon" dergisinde yayımlanmıştır.